

(Политика, 17.11.2009)

Пошто у свакој узбуни има намерно стваране панике и измишљотина, притисака и наговештених претњи, тако је било и са војвођанским статутом. Те суботе кад је у Војводини „шишана” аутономија у „главни административни центар” Војводине допутовала је тешка артиљерија СПС-а, а агилни београдски народни посланик из ДСС-а са 9,4 својих страначких присталица изводио је хепенинг пред зградом Д. Брашована под називом „Србија цела, из једног дела”, или тако некако. Јер, и тим притиском требало је заплашеним посланицима странака са централом у Војводини показати ко је газда на овом равничарском терену.

Давни узроци проблема у Србији у вези са војвођанским статутом леже у Милошевићевом Уставу из 1990. године. Тај Устав је покренуо лавину ригидне централизације која блокира привредни, социјални, здравствени, просветни, научни, регионални и сваки други живот Србије. Устав из 2006. био је од стране десних и ултра националних странака (СРС, СПС, ДСС, ДС) редизајнирани Устав из 1990. године. Србија је тако једина земља у свету која је исти Устав доносила два пута – 1990. и 2006. Та „неподношљива лакоћа централизације” одгурнула је из заједнице са Србијом и Црну Гору и Косово! У таквом, екстремно централистичком уставном озрачју Војводина је остала без минималне аутономије. Уместо Устава из 1974. Војводина је 1991. године добила Статут АПВ. Тим статутом покрајина је остала без изворних и аутономних надлежности. Садашњи Предлог статута Војводине суштински ништа више не даје у односу на Статут од пре две деценије. Напротив, могло би се рећи да садашњи Предлог статута предупређује сваку могућност Војводини да дође до неких „својих” овлашћења или надлежности. То се најбоље види када се Предлог статута АПВ доведе у везу с Предлогом закона о надлежностима Војводине. У оба акта реч је само о повереним надлежностима.

Шта у суштини представља „поверавање надлежности”?

То је уставни трик обилато примењиван у Милошевићево време. Поверена надлежност је она надлежност која изворно припада централној власти, али се она, „из разлога лукавства” или неких других прагматичних повода преноси на децентрализовану јединицу! При томе, централна власт је задржала могућност контроле како законитости,

тако и целисходности извршавања. Дакле, ону надлежност коју централна власт дадецентрализованог јединици она може да јој одузме кад хоће и не мора да пружа никаква објашњења за такву своју одлуку. Децентрализована јединица обавља такве надлежности, али јој оне не припадају и могу бити увек промењене или укинуге (од стране централне власти).

Ето зашто ту за Војводину нема добитка од Статута.

Било какав нови, иновирани, мењан или допуњен Статут Војводине само задржава постојећи статус кво и Војводине и Србије.

Статут Војводине, овакав какав је, има за Војводину емотивну али нема никакву правну вредност! У правном смислу Статут Војводине спада у „перолаку” категорију, он није ни „анекс” Устава Војводине, ни „Бил о правима” Војводине, ни амандман на Устав Србије, суштински то је правнопарадни акт који не обавезује ни Србију, ни Војводину нити има било какав правно респектабилни карактер у правном систему Србије. Око Статута Војводине било је превише узбуне, по оној народној: „На вука повика, а лисице кокошке краду”, а суштина ствари остала је непромењена! У политичком смислу статут је скретање Војводине на споредни колосек; то је пристанак Војводине на инфериоран статус, на политичко понижење и улогу политичког адолесцента.

И шта сад?

Војводина треба да има устав! Дакле, не уставни закон, не основни закон, не статут, већ устав!! Тај војвођански уставобухватао би модеран каталог људских и мањинских права; самосталне и гарантоване законодавне, извршне, судске и економске надлежности; и свој поседовни лист! И ништа мање од тога!

Аутор је професор Филозофског факултета у Новом Саду